

EESTI SKAUT

Sisuks:

- Ühine suurlaager ja skaudijuhid H. M-n.
- Meil on suuri kohustusi K. R.
- Skaudiv ja praegune ajajärk N. R.
- Saare skautide Malev 20-aastane H. T.
- Läbi 20 aasta F. O.
- Märkmeid, memuaare ja arvamusi H. M-n.
- Milles seisab viga? A. V.
- Mälestusi Narva skautide Metsateatrist A. V.
- Põnev seiklus J. R.
- Laagri kroonika
- Käskkiri nr. 2
- Gaidide nurk

7/8

XVIII aastak. Sept./okt 1939

Armsad gaidid ja skaudid!

Tartu Skaudisõprade Ühingu väljaandel ilmus album

„28 AASTAT SKAUTLUST EESTIS“.

See on objektiivne ja erapooletu ülevaade meie skautluse ja gaidluse arenguloost, innukast tegevusest, idealistlikust võitlusest, rõõmudest ja kannatus-test liikumise algpäevilt kuni tänapäevani Eestis. Ajaloolisi ja memuaarilisi kirjutiisi kõigilt meie tuntumailt skaudi ja gaidi tegelastelt ja sõpradelt, kelle üleslugemine siin läheks pikale. Rikkalik pildimaterjal kaunistab seda 64 leheküljelist nägusat väljaannet.

Teadagi on Tartu Skaudisõprade Ühing julges lootuses ja usus, et laialdased skautide ja gaidide hulgad albumi väljaandmist toetavad, selle kirjastanud, mis ka suurte kuludega seotud.

See väljaanne ei tohiks puududa küll ühegi tõelise skaudi ja gaidi lugemisvara hulgas seda enam, et sellel väljaandel on see väärtus, et tema tähistab üht tähtsat peatükki Eesti noorsooliikumise ajaloos.

Vastu tulles meie gaidide ja skautide pere arengu huvidele, on kaalutud ja otsustatud albumi

piiratud tagavara skautidele ja gaididele levitada ka nüüd ettetellimise hinnaga, s. o. —.60 senti eksemplarilt.

Meie, allakirjutanud, soovitame soojalt seda väljaannet kõigile skautidele, gaididele ja sõpradele, kellel see veel puudub. Sel teel saavad meie ühised püüded ja eesmärgid teatavaks veelgi laiemalt just sisulisest küljest.

Tartu, september 1939.

Skautlikkude tervitustega

Peaskaut — skm. N. Kann.

Eesti Gaidide vanem — gdr. E. Hünerson.

Tartu Skaudisõprade Ühingu esimees — prof. skm. K. Saral.

Tellimisel „28 aastat skautlust Eestis“ à —.60 senti, tasuta posti jooksvale arvele nr. 22-98 Tartu Skautide Sõprade Ühingu nimele.

Raha või postmargisaadetised tellimistel kirjateel adresseerida Ühingu laekur Aug. Laas'ile Tartu, Holmi 12.

EESTI SKAUT

Sept./Okt.

Nr. 7/8 - 1939

XVIII AASTAK.

Ühine suurlaager ja skaudijuhid

Seisame uue tegevusaasta lävel. Peatselt kokkuastuval skaudijuhtide suurkoosolekul selgub möödunud aasta töötulemuste ja organisatsiooni arvuline kokkuvõte. Kindel on vaid see, et tagasiminekut pole olnud, vaid tegevusind ja tulemused on edenenud progressiivselt.

Eel seisab väga tähtis aasta. Samal ajal, kui maailmas möllab sõjantont, võime tänu meie riigijuhtidele ja rahvaesindusele, maitsta rahu ja edasi viia meie noorte kasvatustööd sihikindlamalt, süvendades koostöö vaimu ja edendades sisulist tegevusindu.

Tahan puudutada kahte eelseisva tegevusaasta tähtsamat küsimust, nimelt ühise skautliku suurlaagri ja skaudijuhtide ettevalmistuses pidevama tsentrumi loomist.

Meie teada on juba Noorte Peavanema poolt äramääratud suurlaagri teostamine koos skautide ja noorkotkastega.

Seega, oleks mõeldav ka esimene suurem katsetus — ühisel kasvatuspõllul ühise arusaamise süvendamise tähe all. Tahaks loota, kui mõlem-poolsed juhtivad isikud, eriti aga just kogenenud asjatundjad praktiliste ürituste alal ulatavad üksteisele käe vaid koostöö tahtes meie noorsookasvatuse üldhuvides. Siis ei tohiks seal jupres mitte esile tulla tavalised vaie-lusargumentid organisatsiooni arvulise suuruse, ajaloo või vanuse ega muust seisukohast, vaid lepitakse kokku, et ühisettevõtte viiakse läbi, ilma et meid häiriks küsimused ühinemisest või ühendamisest, mis arenevad oma rada, ega ka millegist muust. Ja kes kahtleks, et see poleks teos-tatav. Kokkuleppel tehakse suuri asju, miks ei suudaks seda skautlikud juhid.

Meil valitseb näiliselt veel arvamine, et suurlaagri korraldamine on sama lihtne toiming, kui mõne suure spordivõistluse läbiviimine. Ei tohita unustada, et laager on noorte kasvatustöö baasis. Laagrita polegi skautlikku liikumist ja meie kogemused teavad väga hästi, millist mõju edaspidisele tegevusele avaldavad suurlaagri positiivsed ja millist negatiivsed nähted. Sellepärast omab kõige olulisema tähtsuse just suurlaagri ettevalmistus peensusteni ettenähtud kava, eelarve ja korralduste kohaselt. Kõrvalise tähtsusega eeltööde osas on „fassaadi“ või välisilme

vähendamine, mis meie noorsoo organisatsioonide administratsiooni poolt enesestki mõjuka ilme ja kuju võtab.

Pearõhk aga tuleb panna just toidustamise ja ka varustamise otstarbekale korraldusele ühelt poolt, mis nõuab kogenenud kaalutlusi ja ka süsteemilt õiget korraldust, ka noorte eneste keeduoskuse ja köögitöö oskuste süvendamist igakülgset. Teisalt lasub pearõhk laagri sisulisel, programmilisel küljel, kusjuures ka täpsuse külge tuleb rõhutada. Noorte vabale isetegevusele ja fantaasiale aga suuremat julgustust ja virgutust pakkudes.

Olgugi suurlaager pole hea paik skautlikkude oskuste süvendamiseks, peab laagrisisustus ja vaba aja otstarbekas kasutamine siinkohalgi pakuma kõike võimalikku, seda tuleb soodustada.

Esikohale aga jäägu ikkagi tõeliste sõprussidemete ja arusaamise vaimu süvendamine noorte massides, selleks peale hästi ettevalmistatud lõkkeõhtute pakub suurlaager palju muidki võimalusi, nagu hea laagri ajakiri, suuremad ühismängud ja üritused.

On aeg asuda tõhusamaile kaalutlusile ja tahaks loota, et ometigi kord selleks kõikjal soodsat pinda luuakse ja pakutakse.

* *
* *

Võib olla tähtsamgi küsimus on skaudijuhtide õppekeskuse loomise küsimus.

Viimaste skaudijuhtide üleriikl. kursuste õnnestunud käik ühel ajal hundujuhtide kiirkursusega kergitas veel kord üsna tõelisi häält kuuldavale, et kursused, mis aast-aastalt oma käsitlusviisis süsteemikindlamat suunda võtnud, leiaksid kord omale peatuskoha niisugusena, et meil endil ei lakkaks huvi ega tahe kõige jõuga kaasa aidata õppekeskuse tehniliseks väljaehitamiseks, millega ühtlasi tõuseb ka sisuline kujunemine. Kuni meil jõuab skaudijuhtide ettevalmistus tasemele, kui see juba paljudes riikides.

Tõsi, Šotimaal ei kasva nii rohkesti puid kui meil, kuid sealne õppetseentrum Wemyss Firs'is on niivõrd eeskujupakkuv, et sealt vast kõige paremaidki juhiseid võime omaks võtta. Ligi paarikümne aasta eest alustati seal Gilwelli kursustega vaid paari telgi ja pioneeri töödeks tarvilikkude lattide abil... Aasta aastalt on aga tükkaaval püstitatud korrapärane oppelaager tarvilikkude tehniliste abinõudega. Meile kasutada antud täiuslikud juhised ja varustise nimestikud julgustavad nüüd veelgi teadlikumalt küsimuse edasinihutamisele. Tahaks loota, et kord taipama hakatakse ka kõrgemates keskustes, et ilma alaliste juhtide kõrgemate kursusteta meie skautlikul liikumisel ei areneks millalgi väljavaateid oma liikumist tõsta sellele tasemele, mida tänapäeva elunõuded noortele ette saevad. Kuid lootus, see elab ja annab uut hoogu ja seda noorte tuleviku pärast.

H. M-n.

Meil on suuri kohustusi!

Oli päris loomulik, kui mõned aastad tagasi algatatud skautlike organisatsioonide liitmise — ühendamise küsimus, viis skaute ärevusse, sest puudus igasugune teadmiseorganisatsiooni edaspidisest olemasolust.

Vormiliselt peaks selline olukord kestma, sest me ei ole ju veel praegugi selles küsimuses täie selguse juures.

Kuid käesolevaga ei taheta selle küsimuse juures peatuda juba varem avaldatud mõttega.

Tänapäev kohustab meid kõrvale jätta soove ja mõtteid, isikliku organisatsiooni seisukohalt.

Ärevuse ja paanika haihtumine oleb närvidest, olukorra kainest hinnangust ja kohusetundest. Ka meil oli põhjusi närvitsemiseks, kuid mitte pea- ja kohusetunde kaotamiseks.

Pea- ja kohusetunde mittekaotamine on tänapäeva tugevam relv. Selle relva väärtus, kuigi vast vaid oma organisatsiooni piires, võisime ise veenduda. Kuigi meie ei teadnud, kuis laheneb meile nii lähedane küsimus, — armsaks saanud organisatsiooni saatust, tiivustatud kohusetundest, toibume kiirelt, ja õige pea olime jälle täitmas neid ülesandeid ja kohustusi, mis lasusid meie kui skautide peal. Skautlikud tegevusealad läksid oma loomuliku rada, nad isegi elavnesid ja virgutasid uutele. Viimaste tegevusaastate jooksul on skautlikkus tegevuses juurde tulnud palju uusi tegutsemisalasid. Mitmed uued aktsioonid rahvuslike ürituste rakendamisel. Laagrid-matkad, õppepäevad ja mitmed muud tavalised skautide tegevuse avaldused — on läbi viidud hoo ja vaimustusega.

Hoo ja vaimustusega on kantud ka raskusi. Nende võitmisega oleme endid karastanud.

Iga töö ja tegevuseala, kui seda tehakse armastuse, kohusetunde ja usavusega ei jää tähelepanemata nende

poolt — kes seda õigustatud on tegema ja hindama. „Skautlusel on oma töö rakendamisel oskusi“ ütles Peaminister oma sõnavõtus Vabahariduse tegelaste päeval.

„... on ju kindel see, et noorte organisatsioonid tekkisid kaugelt isegi enne meie riigi olemasolu, nagu skautid, mis on üks vanim ja auväärseim organisatsioon.“ Ütles Haridusminister, omas kõnes Riigivolikogus 21. 02. 39.

„Skautism on elujõuline“ kirjutab „Päevalehes“ Tja omas juhtkirjas 22. 08. 39.

Kuid skautlus olgu tugev ka uutest ülesannetest ja kohustest, mis tänapäev, eriti iga meie rahvaliikme peale paneb. Rahvaste tugevus ei osutuks üksi mitte relvakandjate hulga mobiliseerimises, vaid väärtuslikumaist relvest on rahvaste vaimline kvaliteetivus. Rahvuspoliitiline terve mõtlemisviis, olukorra kaine kaalumine ja olukorras kaine olemine on väärtuseks, mis tugevndab rahvaid ja olukordi. Meie, noored peame sageli viibima selles närvitsevas õhkkonnas, kusjuures kuuleme igasuguseid arvamusi ja arutlusi, kuid mis siiski enamikul juhtudel on igasuguse põepõhjata.

Kui meie, noored laskume ka samale tasapinnale, kaotame kiirelt usu endisse — oma võimetesse. Noor on tugev, ta võidab raskusi naeratades ja kas ei ole meiega tundnud neid kauneid hetki, kus naeratades oleme raskusi võitnud ja neid-kannud.

Kas ei ole ilusam olnud raskusi võita, kui nende all murduda.

Silmaspidades neid kohustusi, mis tänapäev paneb iga meie riigi kodaniku peale, on ka skautlikul organisatsioonil suured ülesanded ja kohustused.

Skaut naeratab, kui on raske või valus! Skaut on kohusetruu. Skaut on sõnakuulelik, jumalakartlik ja on alati valmis. K. R.

Skautid ja praegune ajajärk

Skautlus on kõige esmalt sarnane kasvatussüsteem, mis haarab ja rakedab noorte eluavalduisi ja huve väljaspool kooliaega, igapäevast teenistust, s. o. vabal ajal. Vaatamata sellele, et skaut või gaid iga päevaga omab enam veendumust skautlikust distsipliinist ja õilsatest põhialustest, nagu: kõik skautid on vennad vaatamata rahvuse, usu ja riikkondsuse peale; meil seisab esikohal inimarmastuse ja üksteise abistamise mõtted jne., kuid paratamatult praegune aeg tõmbab tähelepanu teiste väljaspool seisvate olukordade ja sündmuste vastu.

Neist olukordadest tähtsaim on töik, et käimasolevas Euroopa sõjakeerises Eesti riik välja kuulutas valju erapooletuse ning rõhutas kindlat soovi hoiduda segamast suurte riikide omavahelistesse vahekordadesse ja võitlustesse.

Erapooletus tähendab veel seda, et meie riik peab hoiduma ühe või teise sõdiva või konfliktis oleva riigi soodustamisest või halvustamisest, see oleks rahvusvahelises ulatuses. Edasi siseriiklikus mõttes meil tuleb täieliku erapooletusega suhtuda meil elutsevatesse teistesse rahvustesse. Meie kui väike-riigi enamusrahvusele seab seega erapooletus kohustuse olla just skautlikult vend kõigile meil elutsevatele rahvustele.

Meie elus on aga siiski tulnud ette nähteid, mille peale vabariigi president ja peaminister oma viimastes kõnedes viitasid, et mõned meie kodanikest ja koolinoortest pole suutnud küllaldase erapooletusega suhtuda meil elutsevatesse rahvustesse. Usun ja olen veendunud, et meie skautid ja gaidid on väljaspool neid nähteid, kuid pole liigne siinkohal meie pere tähelepanu juhtida asjaolule, et iga skaut peab end veenvalt erapooletuks hoiakuks distsiplineerima. Seda hoiakut ka teistesse noortesse ja kodanikesse süvendama. Erapooletus ei tähenda veel passiivseks jäämist, vaid iga skaut vaatamata rahvusele, tundku veel enam ühtekuuluvuse

ja vendluse tarvidust praegusel ajajärgul riigikodanikuna meie armsa Eesti ülesehitavas töös. Eesti Skautide Maleva on selles mõttes algusest peale olnud õigel teel, kuna malevasse kuuluvad kõik vähemusrahvuste skautüksused üle riigi ja läbisaamine on olnud sarnane, mis võib vaid eeskujuks olla teistele.

Mis puutub meie skautluse põhilikumisse, siis on see olnud õigel teel ja otstarbekalt kohandatud meie rahva iseloomule ning geopoliitilisele asendile. Rajatud on see liikumine omariikluse kujunemise algaastail, hõlmab noori meie rahva seast, vaatamata rahvusele. Möödunud aastad ja praegune ajajärk näitab kujukalt kui õigele alusele on rajatud Eesti skautide liikumine, seistes kõrgemal kitsarinnalisest šovinistlikust põhimõttest. Vaatamata skautide liikumise sünnimaale, ja et algideed on sealt tulnud, on aeg tõestanud, et see liikumine on meie oma noorte liikumiseks kujunenud, nagu nii mõnedki teised aated on osutunud meile otstarbekaiaks ilma, et meie selle sünnimaa ja rahva vastu tavalisest väljapaistvamat hoiakut näitaks.

Teise tähtsa sündmusena meie riiklikus elus, on see, et meie suur idanaaber Nõukogude Vene sõlmis Eestiga vastastikuse abistamispakti ning uue kaubanduslepingu. Need lepingud vaid kindlustavad meie erapooletust ja soodustavad normaalseid majanduslikke vahekordi meie suure ida naabriga. Abistamisleping kindlustab, et meie omariiklus ja maa-ala oleks puutumatu ja ohustamatu kolmandate riikide poolt ja meie võiks rahu oma ülesehitavat tööd jätkata nii riiklikus ulatuses kui ka meie skautide ja gaidide peres.

Eesti skautid ja gaidid koos juhtidega on kindlasti tänulikud ja õnnelikud, et meie riigijuhid eesotsas vabariigi presidendi ja skautide auväärse patrooni K. Pätsi juhtimisel on võimaldanud rahulikku ning ülesehitavat isamaalikkutööd teha.

N. Rahu.

Saare Skautide Malev 20-ne aastane

Juuli lõpul pühitses Saare Skautide Maleva oma kahekümnendat juubelit, mille tähistamiseks korraldati suurejoonelised skautlikud pidustused Kuressaares.

Saare Skautide Maleva on vanim noorteorganisatsioon Saarel. Asutatud 1919. a. vene skaudi N. Sevruk'i poolt, kes tol ajal viibis Kuressaares suvita-

mas, kasvas maleva 1921. aastal kiiresti, kuid varsti tekkis suur langus liikmesarvus kui ka tegevuses, kuna puudusid kogemused ja juhid.

Siis algas oma tööd Saare poistega skm. Harri Haamer juhtsõna all: „Omal jõul läbi mustade maa...“ — ja maleva tõusis ruttu selleks, mis ta veel praegu on. Sellest ajast peale on maleva liikmeskond püsinud vähem kõikuvana, kusjuures see viimastel aastatel on jäänud püsima 400 piiridesse. Kogu maleva kestvusaja kestel aga on maleva perest läbi käinud kaugelt üle 3000 noort, ja igaüks nendest on kaasa viinud palju väärtusimilliseid ei saa kul-

Fotoreportaazi Saare Skautide Maleva 20. juubelilt

Ülal paremal: malevajuht skm. H. Tammart esineb Peaskaudile. Ülal vasakul: osake võimsast rivisammust läbi linna. All: maaskavidid pärja asetamisel Vabadussõjas langenute mälestussambale.

laga üles kaaluda, ega rahas kinni maksta.

Märkimisväärseid saavutusi maleva elus oleks: II koht „eeskujuliku rühma võistlustel“ 1923. a., I koht ENPR portfooliote võistlustel 1936. a., esikoht ülemaakondlikus 5×500 m teatejooksus ümber „linnapea“, mitmeid märkimisväärseid saavutusi kõigis kohalikes kui ka Eesti Skautide Malevat haaravais üritusis.

Maleva elus tuleb praegusel silmapilgul märkida eriti suurt tööindu. Kui kõik noorteorgid kohapeal kurdavad juhtide puuduse üle, siis Saare Skautide Maleva on seepoolest õnnelikumas seisundis, kuna nimetatud asi on siinpool praegu teise järgu küsimus. Otse seevastu — maleva on suutnud anda aastate jooksul hulga heakvaliteedilisi juhete, kelledest mitmed veel praegu jätkavad skautlikku tööd mandril.

Tänavuse hooaja suurüritusist oleks nimetada kevadine kokkutulek Kaarme muistsel linnusel, millest võttis osa paarsada noort. Laagreid on tänavu korraldatud 6, milledest kokku osa võttis 127 poissi. Neist laagreist kujunes parimaks juhtide laager Abruka saarel. Eriti rohkesti on tänavusel hooajal sooritatud järgu- ja erikatseid. Ka skautlik heategu on tänavu märkimisväärne — inimelu päästmine skaut Väino Vapperi poolt.

Maleva töö on leidnud kõigekülgsel tunnistusel nii seltskonna kui ka riiklikude asutuste poolt. Malevas valitseb terve vaim ja suur tööind. Malevat on juhtinud skm. H. Haamer, nskm. A. Nellis ja nskm. F. Orb. Praegu juhivad malevat skm. H. Tammart. Maleva vanemaks on P. Parts, abiks nskm. A. Talvik. Suur hulk skaudisõpru on koondatud Skautsõprade Seltsi, mida juhivad J. Kesküla.

Maleva juubelipidustused kujunesid suurejooneliseks. Juubeli puhul korraldati lossi saalis pidulik aktus, millest arvukalt osa võeti. Kogu suur saal oli rahvast, skaute, vanemaid skaudijuhte ja skaudisõpru puupüsti täis, kellede

seas silma paistsid Kuressaare linnapea J. Perens, politseikomissar A. Kurq j. t. Peastaabi esindajaina võttis pidulikust aktusest osa Eesti Skautide Maleva vanem skm. N. Kann ja skm. A. Peikel Peastaabist. Kirjalikke tervitusi oli mitmeilt organisatsioonelt ja isikult, eesotsas hra haridusministri kolonel A. Jaakson'iga.

Eriti suureks kujunesid ovatsioonid poistelt ja nende sõpradelt koosoleku lõpupoolel, kus jagatakse teenetemärke ja otsustatakse saata tervitustelegrammid meie riigijuhtidele.

Kaalukam osa pidustusist langes õhtusele ajale. See algas skautide ja gaidide rivinemisega turuplatsile, kus noori tervitas Eesti Skautide Maleva vanem skm. N. Kann. Sealt siirdus ligemale 300-ja pealine noortevägi Vabadussõjas langenute mälestusmärgi juure, kus asetati pärg ja kuulati leinaviisi. Sealt siirdus võimas rongkäik läbi linna lossi hoovile, kus toimus õhtu ilusam osa — suurlõke.

Nimetatud lõkke kohta, mida juhtisid vaheldumisi skm. H. Tammart ja nqdr. E. Koff, kirjutab kohalik ajaleht „Meie Maa“ oma järgmises numbris: „Rongkäigus siirduti suurlõkkele, mis kujunes üheks kõige silmapaistvamaks ja õnnestunumaks noortelõkkeks, mis lossiõuel nähtud. Ettekannete osa oli väga hoogne ja suutis ligemale kuuesajapaljal pealtvaatajaskonda köita algusest lõpuni. Naljad ja laulud võeti vastu kestvate kiiduavaldustega. Eriti efektseks kujunes lõkkeõhtu lõpp tõrvikvõimlemisega, millele järgnes skautiring. Saadud muljete järgi võib ütelda, et skautide hoogne juubelipäev kujunes avalikkuses suureks tunnustuspäevaks skautlikule noorsootööle.“

Nüüd on see kõik jälle seljataga. Maleva võib oma 20. juubeli järgi vaadata rahulolemisega tulevikku. Kui ka mitte arvuliselt eriti suur, seda tugevam sisemiselt, seda tõhusamalt võimeline täitma neid sihte, milliseid omaks võetud — kasvada auks isamaale, Jumalale ja ligimesele!

Läbi 20 aasta

Mõtteid Saaremaa skautluse 20 aastapäeval

Või siis juba 20 aastat! Ei tahaks nagu uskuda, aga ega kroonika leheküljed valeta, küllap ta siis nõnda on! —

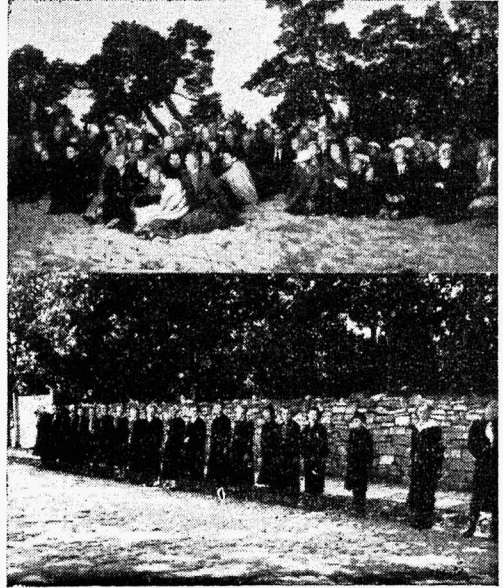
Kuressaare linnapea hra J. Perens ütles kord, et skautluse algaastail oli vähe neid, kes uskusid sellesse liikumisesse, enamik uskujaistki kuulus skautide endi ridadesse. Ta ei eksinud, uskujaid oli tõesti vähe, peale noorte eneste vaid üksikud vanemad. Kui aastate jooksul vanemad oleks enam tähelepanu pööranud poistele, oleks meil olnud rohkem sõpru ning meie noorsootöö praegune ilme hoopis teissugune. Aga teatavas mõttes on seegi olnud hea ja asjale kasuks, et mitmete aastate jooksul noored ise on pidanud looma oma liikumisele võimalusi, võitlema — olgu see siis skautluse majandusliku külje parandamiseks või isegi sõnasõda kahtlejatega ja teisitimõtlejatega ajaleheveergudel. Vahest jääme meie alla. vahest teisedki, tulemus on see, et Saare skaudid vaeslapse osast on suutnud tõusta perepoja ossa.

Aga on ju ka 20 aastat võideldud!

Püha vana kirikla.

Püha vana õpetajamaja, kirikutagune ning Kuusiku metsu on Saare skautluses ajaloolise tähtsusega. Õpetajamajas on ju elatud üle paljugi ilusaid päevi, kirikutaga palli taotud ning Kuusiku metsas vana röövlilossi kaunis ümbruses laagerdatud.

Mäletan üht jõuluvahaeaga. Meil oli jälle Harri kutse õppepäevadele, kuid ilmad olid pisut räbalad, tühjagi reega oli mööda lumelõrtsist maanteed raske liikuda, kõnelemata poistekoorma vedamisest. Ja ega siis polnud ka nõnda, et helista omnibusijaama ja palu sõiduk poiste vedamiseks, meil polnud kellelgi selleks rahagi. Mis siis muud kui jalgsi — 15 kilomeetrit polnud ju teabmis maal!

Mälestusi laagrist

Suur oli meie üllatus, kui hilisõhtul märjana ja porisena tuli äkki uksest sisse väike hundu Heiti. Teda polnud lubatud tulla, aga ikkagi ära tuli!

Päevad möödusid töö tähe all ja kui vaehaegadel sai Püha poistega lipuvarest mängida (arvan, et meie, s. o. linna poisid, kaotasime!), noh, siis oli lõbugi laialt. Päevade lõppedes marssisime läbi sügava lume jalgsi linna ja niiyõrd õnnelikult, et kooligi jõudsimme ainult vist poole tunnise hilinemisega.

Ma arvan, et meist väheseil, vist tuli meele küsida Harrilt, kas ja kui palju me mitme päeva toidu arvel talle võlg-neme. Aga ega ta teinud sellest tükiküsimust: teisel aastal kutsus meid uuesti ja ... siis kordus vist sama lugu!

Sõprade Seltsi imekassa.

Kassapidajaid on mitmesuguseid. Ühed näiteks võtavad raha kassasse sisse, aga välja ei taha anda, ehk kui seda teevad, siis . . . noh, pisut torisedes vaatamata, et see raha asja eest välja läheb. Teised kassapidajad on aga sellised mehed, kes kassast raha annavad ka siis välja, kui seda sinna sisse ei tule ega sees ei ole.

Viimaste hulka kuulus ka kadunud hra A. Haamer, kes hulga aastate jooksul valitses Saare Skaudisõprade Seltsi kassat.

Pole saladus, et mõned head aastad tagasi polnud seltsi tegevus eriti hoogne, arvan, et igal aastal ei laekunud liikmemakski. Aga poiste tegevus ei saanud seepärast seisma jääda ja raha oli vaja.

Ega siis muud kui ikka ja jälle papi Haameri juure. Ja alati sai raha. Eks see jäänudki tema saladuseks, kust see raha tuli.

Aga meil oli ka teisi aitajaid. Nõnda on hra mag. Allik meile hulga aja jooksul võimaldanud korteri, kütte jm. Kord helistas hra mag. Allik mulle ja küsis, mida meil just eriti vaja. Kurdan, et on häda „Ahtiga“: vaja uus mast, uued purjed, kompas jne. Palju need maksavad, küsib hra magister. Nii umbes paarisaja krooni ümber, julgen ütelda. Kas te lepite, kui ma teile saadan esialgu 100 krooni, lausub ta siis äkki minu üllatuseks. Loomulikult ma leppisin. 100 krooniga saime hulga asju „Ahti“ juures korraldada. —

Milliseks oleks kujunenud Kuressaare meriskautlus, kui hra prof. A. Paldrock poleks meile annetanud „Hülget“ ja hiljem skaudisõbrad ühes vanemate juhtidega ostnud „Ahti“?

Torm veeklaasis.

Meil oli oma ajakiri „Saare Skaut“. Tegime teda vahest isegi üle 100 eksemplari, ühesõnaga: alati niipalju kui meie šapirolint välja andis. Päris tore tunne oli hiljem lehitseda oma ajakirjaniku kutse töövilja,

Kord ilmus allakirjutanu poolt „Saare Skaudis“ üks maailmarahu ja skautlust käsitlev artikkel ning see oli kellelegi tolelaegsele Kuressaare pahempoolse ajalehe toimetajale hinge käärima ajanud, mille tulemusena ilmus nimetatud toimetaja poolt tema ajalehes vastav sõnum. Torm veeklaasis! Meie, koolipoiste, enesetunne vaid tõusis, saime sellest uut hoogugi.

Kord hiljem kõnelesin eelpoolnimetatud ajalehe toimetajaga ning muuseas läks jutt ka skautlusele.

Mis kuradi asi see skautlus on, küsis ta. Staabis teil seisavad õllepudelid laua all. — Uurisid seda asja ja selguski, et tal on õigus: oli tõesti olnud üks umbes selletaoline pudel staabis. Aga seda mul vist ei tarvitse lisada, et selle pudeliga oli toodud ühe värvimise jaoks värnitsat.

Torm veeklaasis!

Usk.

Kord vana skaudisõbra koolideinspektori hra J. Koppeliga kõneldes küsis viimane mu arvamust selle kohta, miks nii paljudest skautidest on saanud usumehed.

Mainigem siin saarlasist pastoreid skm. H. Haamerit, nskm. R. Reinartut, skj. J. Sõmerit, preestreit skj. E. Lepikut ja J. Kraavi ning omaegset saarlast stud. theol. G. Lippu. Neid, kes ka on kavatsenud usualale siirduda, on Saare skaudijuhtide vanemas generatsioonis veel mõned, aga jätkem siin nimed, kuna igapäevase ülespidamise teemine neid pole lasknud minna oma valitud tööpõllule.

Jah, mis tingib skautides kõrgesti arenenud usutunde?

Arvan, et see pole saladus. Eeldades ka vastavaid individuaalseid omadusi, on see täiesti loomulik näht skautlikus kasvatuses. Skautlus arendab ju teadlikult ja sihikindlalt noortes usku ning kõlblust ja laagrilõkete ning hämarate ööde müstika õilistavad noore hinge.

Skaut usub ju Jumalasse! F, Orb,

Märkmeid, memuaare ja arvamusi

reisult 12. VII—10. VIII 1939. a. Shotimaale

Skm. H. MICHELSON

Vast ainult kord elus avaneb võimalus, reisuks kindla eesmärgiga nii haruldasele maale, kui seda on Šotimaal. Loomulikult tuli võimalustest kinni haarata, seda enam, et enesel oli tunne, et selle reisu sooritamine osutub täiesti õigustatuks, kuna senini hangitud teadmised noorsootöö — skautluse — tööpõllult on peamiselt väljapuistatud noorte kätte, ja enesel on tarvis laiendada eeskätt praktiliste teadmiste külge täiendavas valguses, et seda kindlalt uss ja teadmises võimaluste piirides tegevust edasi süvendada.

Jah, rahul olen selle reisuga, üle ootuste.

Ülemaailmalise skautluse vanema astme — roverluse — suurlaager Crieff'i linnakese läheduses, sellele järgnev rahvusvaheline skautluse suurkonverents ja viimaks Vemyss Firs'is peetav vanemskautide juhtide Gilvelli kursuse erakordsena Gilvell Park'ist Camp Chief'i isiklikul juhtimisel üle viidud (NB. konverents peeti Edinburghis!), need olid need „kolm suurt kärbest“, mida korraga tabada lootsin ja läkski nii. . .

Sõit sinna

raudteel läbi Saksamaa ja Belgia ei paku just erilist midagit. Kuni Saksa piirini tuleb palju taskut kulutada, et aga järjest esitada vormitaitmiseks küll pass, raha ja kohvleid ja seljakotti küll peamiselt väljaspoolt, sest läbisõitjatelt sisu kohta palju ei küsita, küll ollakse Saksamaal siiski väga tabavad küsimustes, et välja selgitada mitu kanamuna ja võipurki sul kaasas on. Kui aga meie master Paalmanniga Eesti rukkileiba ja võid, peekonit maitsta endile hea lase-me, soovitakse meile vaid viisakalt head isu.

Jah, too pikk sõit Saksamaa siinpoolses osas ei paku küll midagit eriti vaatamisväärsust, muutub aga olukord lääne poole jõudes, kus maapind hakkab mägiseks muutuma. Vast alles Düsseldorfist hakkab juba silm midagit tähele panema. Nii silmame Elberfeldt'is haruldast liiklemisliini — õhus rippuvat raudtee trammi, mis ei sõida mitte rööbaste peal nagu meie pealinna tramm, vaid jookseb õhus rööbaste all. Aacheni läheduses võib märgata rongist vaadates rohkesti traattökete ahelikke piku raudteed varjatuna kõrgest rohust kuni Belgia piirini; kas on need veel maailmasõja pärandid või uuema aja loomingud, seda ei saa kindlaks teha.

Tollivalvurid on hoolsad; pika ora ja taskulambi abil tuuseldavad saksa tolliametnikud vagunis pinkide alused piinlikkuseni läbi, isegi veetorude mutrid kruvitakse lahti ja tehakse kindlaks, kas on seal ka peale läpastunud õhu veel midagi.

Naljakaid vahejuhtumeid tuleb ette üsna sageli. Meiega seltsis Berliinis keegi proua — eestlane, kes sõitis Kanaadasse. Passi kontrolöör usutleb daami tükk aega, nähes aga juhuslikult minu skaudikaabut vaguni seinale riputatuna, on asi kohe selge ja ametnik ütleb daamile: „Ah ja muidugi, teil ju päris kovboy kaabugi kaasas.“

Vahelduv, kena on sõit läbi Teutoburgi metsa vahelise maa-ala, kus mõni üleni metsaga kaetud suur mägi imekauni lossiga tipus tõelist muinasmaad meele tuletab.

Belgias ei saanud hilisõhtuse läbisõidu tõttu tähelepanekuid teha, kuid karakteri poolest on see rahvas küllaltki agar. Nii Ostendes pakikandjad hoiavad „agaruse“ poolest vist küll maailmarekordi oma käes just pealetükkivu-

ses, isegi käest võidakse sul pakk ära kiskuda kõige suurema lahkuse ülesnäitamiseks, kuid Doveri viivale laevale jõudes oli päris piinlik kuulda ägedat kauplemist, kui ühelt proualt kahe paki kandmise eest nõuti kolme paki väärikat kandmise tasu, sest ka kolmandat pakki olla nihutatud...

Mõnetunnine sõit laeval heas unes ja olemegi Doveris, kus meile kaks vanemskauti olid vastu tulnud.

Kohe tähelepanuvääriv asjaolu, vanemskautide suurlaagri jaoks on isegi eri raudteepiletid trükitud.

Lähineme Londonile,

teel võime märgata üsna rohkesti põlenud maapinda raudtee äärtes, millest järeldame, et siingi on troopiline kuumus valitsenud, millises lootuses küll hiljem šoti kliimas olime suuresti pettunud.

14. juuli hommikul jõuame Londoni, kus pärast kehakinnitust Regnal-Hous'is seame sammud kuulsale s k a u d i p o e poole Buckinghami palee tänaval, ja peagi asume poesüstuse põhjalikule ja üksikasjalise „revideerimisele“. Peale laagritarvete, millest erilist tähelepanu väärivad mõned uued matka- ja salgatelgi tüübid äärmiselt kergest ja vastupidavast materjalist, paelub tähelepanu kõige enam skaudikirjanduse valik. Selgub, et viimastel aastatel on ilmunud palju huvitavat ja paar väljaannet on üpris head praktiliste ülesannete alalt. Annan edasi kirjanduse tellimised ja astume sisse ka kõrval asuvasse g a i d i p o o d i. See on ruumilt üpris suurem ja avaram, tuletades meele näituse väljapanekuid. Lahked poejuhid ei jäta meid juhatamast ka pakkimise ruumi, kus selgub, et on ametis 50 tütarlast pakkimistöölde ja ekspedeerimisülesannetel, sest siit varustatakse ju kogu maailma gaidlust, nagu ärijuht korduvalt kinnitas. Eriti tähelepanuvääriv oli gaidide peakorteri raamatukogu, mis ühes büroorumidega oma alla võttis suured ruumid.

Sama päeva keskpäeval kohtume meie

noorkotkaste tegelaste Lippingu ja Randveega. Asume ühiselt külastama Londoni kaubamajasid ja linna vaatlema. Meie ei jäta ületamast kuulsat Toweri silda, millel nüüd võib märgata kõvendatud politsei valvet ja võtame julguse läbistada linnaosasid, kus tavaliselt liiguvad politseinikud vaid paari-kaupa ja märgime ära, et Hyde pargi nurgal kateedritelt „rahvalalgustajad“ või „ilukõnelejad“ on samasugused räuskajad, nagu neid kuulda võis mõnede aastate eest.

Londonis võib tavalise elu kõrval näha mõningaidki nähteid, mida tavaline silm ei talu. Aga isegi poodide rägastikus ei puudu ka koerte ja lindude poed, nii et küllalt kentsakas on, kui vaateaken on dekoreeritud puuridesse pistetud koertest. Öhtupoolel, enne ärde sulgemist muutub liiklemine niivõrd tihedaks, et peatänavatel tekivad ummistused ja isegi omnibussil sõites tuleb sageli väga kaua peatusi ärakannatada, et ettenähtud teatud sihtpunkti jõudmise ajas tunniaegse hilinemisega peetuda, mida londonlane teab juba ette arvestada. Aga peagi harjub silm ja liigud siin kui omamaalane, sest inimene harjub ju kõigega. See on vist siinne hea komme, et tänavatel võid üsna sageli kohata andekaid tänavakunstnikke küll muusikantidena ja joonistajatena, kes oma loomingulise päevatööna tänavakividele pastellidega võõbanud kogu Londoni tähtsamad asutused või tähtsamad kuninglikud pead ja sina möödkäija pead neid kunstnikke toetama. Ja politseinik, heakorralvaja, pigistab näilikult silma kinni või juures seistes seesugustele etendustele pöörab lihtsalt selja, sest see on siin juba traditsioon.

16. juuli hommikul

jatkame teekonda Edinburghi suunas.

Kujunes nii, et Luksemburgi skautide ja meie jaoks oli reserveeritud erivagun. Kuna aga Luksemburgi skaute polnud veel saabunud, oli kogu vagun meie päralt ja kõik eraisikud hoidusid erava-

Skautid suvisel matkal

gunist eemale. See oli tore sõit. Esimene osa sellest teekonnast ei pakkunud peale ühetoonilise hekkidega jaotatud maastiku midagi erilist. Teekonna teisel poolel hakkame jõudma Šotimaa lähedusse, sest Šotimaad iseloomustavad peagi paistma hakkavad toredad mäed, millest kõrgemad oma ülemiste osadega on kaetud ja ümbritsetud suitsutaolisest pilvekattest, mis tuldpurskavat mäge meelde tuletab. Veel huvitavamks muutub vaatepilt, kui paistma hakkavad üksikult kuulsad Šoti lossid mägedel ja mäetippudes. Nii iseloomulik on see, et raske on vahet teha, kus lõpeb mägi ja algab loss, sest mõlemad on „kokkukivistunud“ ja jääb mulje kui oleks loss mõne kivise mäeotsa väljaraiutud.

Meie teekond läheb kogu aeg raudteel idapoolset Inglise- ja Šotimaa rannikut mööda ja meie võime näha mitmeid ja mitmeid poiste laagreid mererannikul, sest laagerdamine on siin seesugune probleem, mis meil on tavaline

„grüünele“ minek. Erilist huvi pakub kiirrongil ületada suurt lahte üle Forthi silla. See sild on hiiglane ise, kiirrongi ületamine vältas umbes 3 minutit ja siin pole see ime kui kiirrongid mööduvad üksteisest just keset silda.

Kord juhtub nii, et vastastikku möödunud rongid peatuvad ja meie Karla Lippingu ja teisel rongil ühe kauni daami pilgud satuvad ühte. „Estonia!“ — hüüab Karla. „Have you stamps?“ — kostab väga uudishimulik hääl. Keegi meist leidis paar Eesti margikest ja ja Karla saab need ulatada veel sõrmede vahelt juba äraliikuvale rongi aknale järele daami näppude vahele. . . Paar päeva hiljem saabub pikk kiri laagrisse ühele eestlasele, kes vahetas läbi vaguni akna marke. Tegemist on kirgliku kollektsionääriga, kes olnud vaimustuses meie markidest ja ma arvan, nüüd Karla kogub hoolikalt marke. . .

See oli Karla õnn; aga õnnetus, järgmises jaamas rong liigub ja jäätise müü-

ja otsib Karlale raha tagasi, otsib ja otsib ja ... Karla jääbki 2 pensist ilma, aga pärast oli selle eest väga ettevaatlik.

Meie möödume paljudest golfi väljakutest. Jah, see on ju siin sport just kui eluküsimus ja ka jalgpalli mängitakse üsna ohtralt.

Nüüd aga silm peatub millegil, see on hiigla laager. Kas siis tõesti nii ruttu. Ei, siin on tegemist sootu millegi muuga. Täna oli ju nekrutite värbamise päev ja siin need noored, koomilises šoti sõdurimundris just kui nukud, teevad valjut utsinat ja laagris lehvib šoti rahvuslipp. Jääb mulje, et noored on kokku tulnud vaimustusega, nüüd ei teata, kuidas saaks oma marsi sammu ja püssihoiakut kõigeparemini seadida.

Nii meie jatkame huvitavat teekonda. Ikka kaunid mäed ja kõrgemaid neist ümbritsevad pilved. Kaunid rohelised väljakud näevad päikesepaistelise ilmaga imenadadena ja seda pilti dekoreerib rohkesti punaseid kivist majakesi. Sageli kohtame ühtlaste „standart majakeste“ kvartaale.

Läbides tähtsamaid linnu ja sõlm-punkte ning sadamaid, nagu York, Newcastle, Edinburgh, Perth, jõuame õhtu kella 9 paiku Crieff'i linnakesse, mille läheduses asubki laager. Crieff

Matkal

elas sõna otseses mõttes laagri meelevalda all, mida tõendasid nii jaamas kui äriakendel hulganiste rahvuslippe ja rongi kohale saabudes on kogu linna elanikkond vist tervena liikvel tänavatel, sest kõik tahavad ju seda kirjut mundrite kogu näha, mida esindavad igast ilmakaarest kokku jõudnud kõigist rassidest ja värvuses särava naeratusega heas meeleolus liikuv skaudinorus.

Mõneminutilise omnibussi sõidu järele jõuamegi omapärase kivist tornidega värava ette, millel lehvivad pealkirjad tõendavad, et meid tervitatakse

laagrisse jõudmisel.

Peagi oleme delegaatide laagri juures, kus meile ilmneb ümbruse vaatest pilt, mis veel kauaks meele jääb. Laager asub tõeliselt väljavalitud kaunil paigal mägede vahel orus mäenõlvakutel asuvaltel lagendikkudel, mida läbis tab ühtpidi maantee, teispidi jõgi ja samas läheduses on haruldane loss „Monzie Castle“.

Laagris jäetaksegi meie alaliseks asukohaks delegaatide laagri rajoon, kus asume kiirelt oma telkide püstitamisele. Pooletunnilise „higistamise“ järele (meie hulgas oli ka üks raskekaallane) on kerkinud kolm telki, millel lehvivad Eesti lipukesed.

Pärast hilist kehakinnitust laagri einelauas, kus õhtueineks saime veel mingi „härjasaba piruka“ ja tassi sealse mõiste järele kohvi, aga söönuks sai, heitsime puhkama. Hommikupoole ööd selgus, et meie kaasavõetud varustus sinse kliimale ei vasta ja meil kõigil oli üks ja sama kurtmine, varbad külmetasid. Kuigi paar järgmist ööd endid vähe kindlalt sisse pakkisime, tundsid varbad siiski külma näpistusid. Viimaks oli meil igal mehel soetatud nn. magamiskott, selles magasime kui soojas ahjus. . .

(Järgneb.)

Milles seisab viga ?

ehk asi nõnda edasi kesta ei või — peab muutuma !

(Näidend.)

Eessõna lavastajale :

Selle näidendi lavastamisele asudes, peame enne jälgima „Eesti Skaudi“ levikut. Muidugi ei oleks resultaat üllatav, sest teame ju ammu, milline hulk poisse skautide perest loeb oma ajakirja!

*

I vaatus, algab sellega, et viga püütakse parandada:

Kutsutakse kokku toimetuse kolleegium — arutatakse, vaieldakse ja jõutakse ajakirjale lähedaste suuremate sõna- ja majandusjõudude kokkukutumiseni — siis algavad jälle uued arutlused ja lava tagant kostab tume hääl, (see esitab ka Saatuse hüüdu):

Asi nõnda edasi kesta ei või — peab muutuma!

PEATOIMETAJA: kinnitab öeldut piinatud näoilmel.

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Kiidab otuse heaks. (Mis tal siis jääbki muud üle.)

(Eesriie langeb suure kolnaga, mis meenutab teatava sarga laudade kolinat!)

*

II vaatus algab koomilise lauluga; (laul pole tähtis, nõuetav ainult, et kõik toimetuse liikmed ühel viisil laulaksid!)

(Selle vaatuse tegelastest on mitmed ebamaised olevused, sellepärast pole neid näha, kostavad ainult nende küsimused ja vastused.)

KÜSIMUS: (Võib kasutada ka dramaatilise hüluna.)

Milles viga?!

VASTUS: Levik väike! Kõik poisid ei loe oma häälekandjat!

KÜSIMUS: Tuleb lugejaid juurde võita! Aga kuidas? Reklaamiga?

VASTUS: Kasvõi reklaamiga! Preemiatega levitajatele!

KÜSIMUS: (Võib ka Saatuse häälena kasutada.) Kas talituse-juht on kõik selleks teinud?

TALITUSE-JUHT: (Ilmub lavale suure, raske mapiga; ta meelekohad hõbetavad.) Olen igasuguseid moodusi kasutanud! Tellimiste tasumist osade kaupa — kungongide süsteemil. Olen preemiaid välja kuulutanud ja reklameerinud rohkem kui vaja... Olen arvutuid kirju laiiali saatnud!

SAATUSE HÄÄLEKS NIMETATU: Hm!

Asi nõnda edasi kesta ei või — peab muutuma!

TALITUSE-JUHT: (Kinnitab öeldut moonutatud näoilmel.)

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: (Noogutab sõnatult kaasa.)

*

III-mas vaatus ehk tihti tarvitatud abinõu.

Lava täielikult pime, kostab vaid Saatuse häält, sünget ja katkestamatut:

Peatoimetaja — uus!

Toimetuse kolleegium — laiiali!

Talituse-juht — puhkusele!

Kui lava valgeks muutub, on Saatuse hüüust kolm kuud möödunud. Töölaudade ümber istub uus toimetuse-talitus; on toimetuse töökoosolek. Kustki avatud uksest kostab lõbusat tantsumuusikat.

Endised ebamaised hääled algavad:

KÜSIMUS: Kas oleme oma ajakirjaga tublisti edasi jõudnud?

VASTUS: (On kahtlev ja viibiv.) E—ei või just küelda.

KÜSIMUS: On mingi viga esile kerkinud?

VASTUS: E—ei... aga kõik poisid ei loe oma ajakirja!

Jälle ebamaine hüüd:

Asi ei või nõnda edasi kesta — peab muutuma!

UUS PEATOIMETAJA: (Kinnitab öeldut piinatud näoilmel.)

UUS TOIMETUSE KOLLEEGIUM: (Ilmutab kahtlemistunnuseid, aga noogutab sellepeale vaatamata jaatavalt — tal ei jää muud üle.)

(Eesriie langeb kurbliku kellakumina pim-pam, pim-pam'iga!)

*

Järgmised vaatused on eelmise kolme sõnade ja tegudeline kordamine kuni lõpmatuseni või võimaluse saabumiseni, mis päästab sellest nõiarangist.

*

Lõppsõna lavastajale:

Pääsmine võib tekkida ainult sel juhul kui käesolev „lavateos“ lavastatakse ja kantakse ette skaudiperele.

Siis on loota, et skaudipoisid — pealtvaatajad ehk publik tõuseb saalis püsti ja karjub:

Sisu poistekohaseks! Lugemist poistele!

Poiste huvide kohaselt!

Mitte iganenud ja sissejuurdunud süsteemi järele!

Mälestusi Narva Skautide Metsateatrist

AOVEE

Mõningatel asjaoludel pidi käesoleva kirjutise järjekordne ilmumine viibima, kuigi paljudele vist ei tekitanud nimetatud viibimine pahameelt. Sest see „Metsateatri“ arhiivmaterjal ei huvitavat suurt!

Kuid mina toimin skaudi hüüdsõna järgi — skaut viib alatud töö lõpule! —

Sellepärast palun alljärgnevat veel seekord jälgida ja veel ka sellel pisi-põhjusel, et „Metsateater“ oli ja on täielik skautide üritus; ja laul ja mäng, mida taotles „Metsateater“ — need on skaudi lahutamata sõbrad nõnda kaua kui skaut on skaut!

*

Kui lasteetendused Narvas Ilmarise teatrimajas ka järgnevatel aastatel kor-
dusid, kasvas skautide teatrile oma publik, mis siiaajani on jäänud püsima.

Peale „Saabastega kassi“, „Nõiutud lossi“, „Maks ja Mooritsat“, „Punamütsikest“ ja lõpuks „Kroonu onu“, esines skautide teater aastakoosolekutel.

Haapsalus „koomilise-ooperiga“ (juba kolmas esinemine aastakoosolekul) „Morando Morandiini julge ja kartmatu aga kõigist väga kardetud maa- ja mereröövel ehk Surma-Rüütel.“

Et nimetatud ja kõigist „kardetud“ Morando Morandiini oli suur ja vägev rööplipealik, selles ei kahelnud vist ükski selle „koomilise-ooperi“ pealtvaataja ja kuulaja.

Aga et see Morando oli ka tubli skaut (muuseas mängis Morando osa nskm. Ott Vaks, praegune Narva Sk. Malevajuhht), seda tunnistab väljavõtte esimesest etteastest, kus Morando tormab lavale, end tutvustades järgmistes sõnadega:

Oi, välk ja pauk ja pommid ja granaadid!
Kõik olete te surma kandidaadid —
Kus on mu kuld- ja hõbeplaadid?

Mu mõdu ja sidrunisooda vaa-
[did?!

Teine „tore vend“ ja peategelase vastasmängija oli salapolitseinik Ser-
l o k o. Ka see mees näitab oma „meel-
sust“ järgnevate sõnadega III-das ette-
astes:

Mu julgus see on ülim ehe!

See teind on minust „täitsa mehe“ —

Morando kerel täna peksan rehe...

Ja nüüd lä'en ostan putkast
[„Lastelehe“!

Suureks kaotuseks Metsateatrile oli skm. Ottomar Hinduse lahkumine Nar-
vast.

Metsateater esines siis Ottomari auks „lahkumisetendusega“: „Ottomari
l a h k u m i n e N a r v a s t“ 4-lehe-
küljeline laulumäng lahuja kaastege-
vusel (!).

Toon lahkumisnäidendi esimese lehe-
külje veerandi, mis asjaosalistele ja ka
teistele annab selge pildi sellest kurvast
sündmusest:

(Näitelava kujutab raudtee jaama oote-
ruumi, näha piletikassat, pinke ja jooginõu
— välisuks paremal.)

Skaudijuhid: Offril, Heinmann,
Ott Vaks, Valdmann (Istuvad pin-
gil, pühivad suure voodilnaga silmi ja oh-
kavad, kõigil käes valge paberi sees vanad
vihad, mis näiliselt täidavad lillekimpude
aset.)

(Kõik neli laulavad haledalt ja pühivad
lina külge silmi):

Oi-oi-oi-oi! me ohkame — ja pisa-
raid ka valame! Nüüd saabund kurblik
tunnike, ära sõidab armas Ottoke!

(Tasa ja haledalt refrään):

Ta-di-rit ja tiritamm, tiritamni!

Ta-di-rit ja ralla —

Ära jää rongi alla!

See kurblik sündmus, mis oli tõsiseks
kaotuseks Narva Malevale ja Metsa-
teatrile — lahenes nagu ülaltoodust nä-
ha skaudipoistele omase lõbususe ja
huumoriga.

Nimetatud lahkumisnäidend on kir-
jutatud 1. mail 1932. a. Tallinnas. Kir-
jutajaks oli Metsateatri juht, kes tähen-
datud aastast samuti lahkus Narvast ja
Narva Malevast.

Põneo seiklus

J. Rajaleid („Boys' Life'is“ oleva jutu aineil)

Läbi Lõuna-Ameerika põlismetsade viiva tee ratsutasid kaks pioneeri. Need olid Tom Good ja John Strave. Kuigi mehed olid tuttavad väga lühikest aega, sidus neid ühine teekond ja siht. Ja üks see põlismetsa öine hämarus ja vaikus, mida segasid vaid üksikud metsloomade ja lindude hääletsused, aitanud kaasa olemasoleva sideme tugevdamiseks. Iga minut võis oodata metsloomade ja indiaanlaste kallaletungi. Viimane oli esimesest palju kardetavam, sest kartmatud indiaanlased ei heitnud nalja. Nendega kokkupuutumine põgenemisvõimaluse puudumisel tähendas võitlust elu ja surma peale.

Mehed ratsutasid sõnatult. Tom istus mustal saledal hobusel, kes teda juba enam kui üks kord oli oma väledusega punanahkade küüsisist päästnud. Need olid metsikud kihutamised, kus iga hetk võis tabada ratsanikku või hobust indiaanlase mürgitatud nool või osaval käel heidetud kirves. Ka Tomi varustus oli praeguseks hetkeks hea. Peale toidu- ja tarvetekoti rippus sadula küljes suur jahinuga, milline juba

Selle lahkumisega algas Metsateatri teatud kriisiaeg, tegevus läks märgatavalt tagasi, ja nüüd annab Metsateater endast õige väheseid elumärke. See on arusaadav, sest praegune Narva Maleva juht ei saa ju olla töökoormatuse tõttu kahes kohas täielikult — ja kuna maleva nõuab ja kohustab, siis on Metsateater võõraslapse osas.

Kuid salajases südamepõhjas loodan, et nõnda kaua kui skaut jääb skaudiks, ja armastab laulu, mängu ja nalja — nõnda kaua ei vaibu ka „metsateatrivaim“, et see vaim püstitab uue ühise ja suure „Skautide Metsateatri“ — uue vabaõhu, lõkkeõhtude ja suurlaagrite, skautide elu, rõõmude ja laulude väljendajal!

Lõpp

mitmeidki džungli-hiiiglaseid oli lahannud, taskus asus Tomil aga püstol, laetult seitsme padruniga. Ei olnud ka John relvita; ka temal kõlbus küljel nahkkabuuris laetud püstol.

„Varsti jõuame läbi kogu hädaohtlikumast rajoonist,“ mõtles Tom, näib, et see võit möödub suurima seikluseta.“ Pidades silmas teraselt ümbrust, eriti aga teelähedasi põõsaid, jätkasid mehed sõitu.

Jõudnud aga mööda tihedast põõsast, vihises midagi kurjakuulutavat õhus ning John, vihast meeletu, tiris oma lemmikhobuse kaelast kurja käe poolt saadetud noole. Õnn oli, et haav polnud raske. Kui ainult nool ei oleks mürgitatud. Välgukiirusel pööras John, kes viha tõttu enam küllaldaselt ei suutnud olukorda kaaluda hobuse ümber. Ei hoolinud ta enam Tomigi hüüdest, kes soovitas anda jalgadele tuld, sest kes jõuab kõigi indiaanlaste suguharudega võidelda.

John rebis kabuurist püstoli ning lahing algas. Kaks indiaanlast, kes esimestena põõsast välja hüppasid langesid sinna tagasi kuulidest läbistatutena. Ei olnud John asjata meisterlaskur, kes võitlustelt nii mõnegi karika oli koju toonud. Kuid ka indiaanlased polnud algajad, sest juba varsti tabas Johni õlga nool, tehes ta võitlusvõimetuks. Vahemaal oli Tom, kes rohkem olukorra tõsidust taipas, põõsa varjule teinepoole teed tormanud ja tulistas seal põõsaste suunast, kust tuli nooli. Kogu aeg liikus Tom edasi tagasi, et püstolist tuleva kuma järgi ei saaks indiaanlased teda tabada.

Enne kui John suutis haavast toibuda, piirati ta indiaanlastest sisse ja seoti. Ei aidanud seda takistada ka Tomi poolt antav tuli, mis nii mõnegi indiaanlase pikali paiskas. Osa indiaanlasi pikali paiskas. Osa indiaanlasi avastas varsti Tomi asukoha ning tormas selles

suunas hirmsa kisaga. Ei võinud kaotada hetkegi. Viimaseid tabavaid laske indiaanlaste poole sihtides pööras Tom hobuse ning algas metsik kihutamine läbi rajatu tihniku. Sõit oli hirmus, sest mets oli täis langenud puid, juuri ja kände ning iga sekund võisid murda hobuse jalad.

Varsti vähendas Tom allüüri. Ta vastased olid ju vist kõik jalgsi ja kui oligi mõni hobusega, siis polnud igast hobusest Jupiter'ile võistlejat. Peatunud üleni vahuse hobuse, vaatas ta ringi ja kuulatas teraselt. Ei mingisugust märkigi vastastest. „Mis teha nüüd edasi, mõtles Tom, et päästa oma sõpra.“ Varustust kontrollides leidis Tom, et jahinoa asemel olid sadula küljes veel ainult katkised rihmad, millega see oli sinna kinnitatud. Rabades kiiresti põue tundis Tom, et püstol oli alles. Kuid kohe nägi ta, et sellestki polnud suuremat kasu, kuna selles vaid kaks padrunit.

Sidunud hobuse varjava puu alla ning vabastanud ta sadulast, asus Tom tagasiteele, et uurida, mis oli saanud ta sõbrast. Igal teisel oleks see teekond tagasi osutunud kui mitte võimatuks, siis äärmiselt raskeks, kuid Tom skaudina oli metsis rännanud ning olnud laagris, õppides tundma mõndaigi tumeda metsa saladusist. Alles tagasiteel märkas Tom, millise pika maa ta oli kihutanud. Üleni märg higist ja kastest ning surmani väsinud jõudis ta viimaks teele, kus oli arenenud draama.

Skautlikku ülesannet lahendamas

Kassi osavusega ja vähemagi sahina-ki palju aega, kui Tom jõudis jalgrajani. Püstol käes, seda mööda liikudes jõudis ta peagi hõredamasse metsa. ta oli Tom varsti pöösastikus, kust lendas tema sõpra haavav nool. Puhmas oli olnud hulk mehi, sest kogu selle alune rohi ja sõnajalastik oli tallatud. Kõik kohad olid kaetud mingi tumeda ja kleepivaga. See oli veri. Vastane polnud pääsnud kerge kaotusega. Kuid seda vähem oli Johnil ka pääsemiseks lootust.

Tallatud rohu ja taimede järgi liikus Tom edasi. See polnud ka raske, sest indiaanlased polnud siin tarvitanud oma jälgede peitmise oskust. Ei läinud-

Korruga hakkas paistma eemalt nõrk tulekuma. Asi näis olevat selge. Vastane asus arvatavasti tule juures. Tuli ainult hiilida ligi ja teha kindlaks nende kavatsused. Tom jõudis varsti sellisele kaugusele, et teekonda võis jätkata vaid roomates. Tuli enne seda aga puhata, sest pioneeril polnud enam jõudu roomamiseks. Veidi puhunud, algas Tom kõige raskemat ja kardetavamat lähene-mise järku. Iga kuivanud oksakese praksumine võis saada ta reetjaks. Põgeneda ta enam poleks ka suutnud. Oli vaid püstol selliseks juhuks, milles kaks padrunit. Viimaks ometi jõudis Tom pöösasse, kust avanes oivaline vaade tuleüMBER olijatele ja kust võis kuulda nende kõnetki. Tom poisina oli õppinud veidi indiaanlaste keelt ja Kim'i mänguga tublisti arendanud tai-pu, mõistis Tom varsti, et oli õiges kohas. Peale selle tegi ta aga veel paljusid teisi järeldusi.

Uinudes tulid Tom'ile meelde luure-mängud, mis ta skaudina läbi teinud. Neist oli olnud mõnigi põnev ja huvitav, kuid tänane ületas siiski kõik eelmised.

Hommikul, kui Tom ärkas, oli juba valge. Kohe märkas Tom, et tal oli õnne olnud puhkekoha valikul. Pöösas, milles ta magas, oli mäenõlvakul. Sealt paistis tore vaade indiaanlaste külale. Pöösas

aga ise oli väga tihe, pakkudes suurepära-
st varjet vastase pilkude eest. Tom
jäi ootama, kuidas asjad arenevad.

Äkki märkas ta, et vigvamist väljus
poiss, kes sarnles täpselt tolle samaga,
kes eile õhtul istus pääliku kõrval lõk-
kel ja keda viimane oma pojaks nime-
tas. Poisil oli seljas vibu, käes pundar
nooltega, mille ta endale ka kohe selga
viskas. Vöö vahel ilutses poisil jahinu-
ga. Hüüdnud midagi vigvami, liikus
poiss metsa suunas.

Nüüd tuli Tom'ile hea mõte. Kähku
hiilis ta poisile teele ette, peites end
värskelt langenud puu võrassa. Vaevalt
oli poiss tast möödunud, kui Tom talle
kaela hüppas, ja et ehmunud poisile
enam vöövahel olev nugagi meelde ei
tulnud, oli varsti tal suus tropp puu leh-
tedest ja ta käed seotud seljataha. Ta
enda noa terav ots sundis ta liikuma
metsa poole, eemale külast.

Jõudnud oma hobuse juurde, sidus
Tom poisi puu külge, tehes ta jalge ette
väikese lõkke metsloomade eemale pe-
letamiseks. Ise hiilis ta aga tagasi, haa-
ras poisi vibu ja nooled.

Küla juurde jõudes, märkas Tom, et
samal kohal, kus eilegi, oli nüüd suur
löke. Selle kõrval lamas ta sõber, kätest
ja jalgadest seotult. Indiaanlased kogu-
nesid kõik lõkkele. Tuli ka päalik; kuid
kohe võis märgata, et ta oli miskipärast
mures. Põhjult teadis Tom pealikust
paremini. Kirjutanud ruttu mõned sõ-
nad paberile, keeras Tom selle ümber
noole ning laskis pudeli ühes noolega
pealiku jalge ette. Polnud ju Tom olnud
omal ajal asjata meister skautrühmas
noolelaskmises.

Pealik märkas noolt kohe, ning et ta
selle tundis, näitas ta tõsiseks ja sün-
geks muutuv nägu. Minnes vangi juur-
de, näitas ta sellele sedelit ja küsis vi-
gases inglise keeles, mis see tähendab.

Kuhu nüüd?

„Seal on,“ vastas John endale omase
rahuga, „kui te mind kohe lahti ei lase,
sureb pealiku poeg, kes praegu vangis.“

Vihase lõustaga haaras pealik noa.
John muutus kahvatuks. Tom aga omas
peidukohas tõstis püstoli. Varsti aga
lasi ta selle langeda, sest pealik vabas-
tas Johni.

„Mine, kuid vaata, et mu poeg oleks
tagasi!“ hüüdis pealik. John ei lasknud
ka seda mitut korda öelda, vaid hüpates
oma hobusele, mille üks indiaanlastest
talle tõi, tervitas ta ja galopeeris metsa.

Saanud kokku, ruttasid mõlemad poi-
sid metsa, kus poisi vabastasid ning
näidanud talle tee laagrisse, kihutasid
pioneerid teele ja seda mööda-edasi nii,
kuidas hobuste jalad võtsid, sest aega
polnud kaotada.

Laagri „Kroonika“

ehk Püha Skautide lippkonna «Kuusikumetsa» laagri ajalugu

Nuputanud: nskm. T. M ä g i,
Redigeerinud: esk. A. Kuusk,
Toimetanud: II j. sk. V. Maripuu
ehk ühesõnaga laagri „Staap“.

Motto: „Kaks päeva laagrit
ja päev nii kuum
see Skaudile ülim soov ju on.“

(Omal viisil.)

... Ja see sündis, et Malevajuhilt läks käsk lippkonna juhile — minna oma pois- tega laagrisse!... Poisid tahtsid minna „Hallirahule“ — aga juhid perekondlistel põhjustel „Kuusikumetsa“. Ja, et oli suur pöud — „Kuusiku metsa“ laagrid aga alati vihma annud, mindigi sinna.

... Kui hobusemees jõudis musta ruuna- ga Skautide kodusse, kohkusid mõlemad näost valgeks, sest kodu ruumis, koridoris ja ümber maja seisid päratusuured kottide virnad ja poiste hunnikud — jälle tööriis- tade hunnikud. Puisse oli, samuti koos il- matu hulka.

... Saadi siis need koormaks teha, kui nähti Tõlluste poolt tulevat suuri heina- koorma sarnaseid hunnikuid. Ligemale saades nähti, et sealt tulid Tõlluste 7 hun- dut! oma padajänniga ja 4 päevase elamis- tarvetega turjal, aga säruga silmis ja vai- mustusega südameis, mis oli suurem, kui pambu hunnik turjal...

... Saadi siis needki veel koormale, pandi üks pois kõhuli sinna otsa „selgpuuks“ ja teine voorimeheks ja läkski lahti reisuks — esimesse laagrisse! Noh see „selgpuu“ pidi ikka vaatama, et vankrilt midagi ma- ha ei kuku, aga see pani end kõhuli koor- ma otsa ja ei käskinud „voormanni“ ennem

Maitsev on omavalmistatud toit

peatuda, kui kompsuhunnik jäi kõhu all nii väikeseks, et kõht vankri põhja puutus, siis oli „pruutamist“, tagasijooks- mist ja tassimist „ilmatuks“...

... Aga viimaks olime kõik õnnelikult laagris ja hakkasime telke ülesse panema. No aga kuis sa paned, kui keegi ei oska panna — laagrijuht ütles küll, et ta olla käinud mööda kohast, kus telke püstitatud — aga sellest oskusest oli ikka vähe nagu —.

Kõige päält pandi hakkama staabi telk — no teadagi — suurte härrade asi. Aga õhtuks olid ka teised kaks üleval ja öö võis tulla ja tuligi...

... Noh meid oli 25 „hinge“ — kolm sai staabi telki ja kumbagi telki 11. No jah I telk aga pisike ja öösel kuuldi suurt sagi- nat, pulinat ja ähkimist. Ja surmani ehmu- nud valvur teatas staabi meestele, et „Mees üle parda“. Minki siis vaatama ja nähti, et otsapärane poiss oli välja punnitatud ja veerenud jõkke... Toodi siis potshaagid ja põhjaõnged ja elusalt ta kätte saadigi...

... No tegid siis noored kokad vägeva liha-kartuli-kaalika-porgandi-makaroni ja tangu suppi. Hea supp oli! Kuna laagri kardetuium mees on komandant, siis panid poisid üksteise võidu ta supisse soola — „meeleheaks“! Komandant Arno sõi ja kiitis suppi — lubas koka diplomid kohe kätte anda ja kõik — peale 5. peotäit, mille Rollu sisse siputas, arvas aga, et supp on siiski nagu „p i s u t t a h e“...

... Harilikult oli meil 2 öövalvurit — kuid nendele tuli igal öösel määrata 6 pois- si „lisatööjõuks“ — telginõrde järeleand- miseks ja vaiade kinnitajaiks — sest telgid olid alati seest sarnase „truki“ all, et just õhku lendamas.

... Esimese püha öö anti valvurite poolt häiret liigi sada korda. No kui just mitte niipalju aga paar korda tõesti. Näed „mas- suurikad“ kippusid kallale. Neid oli must- sada ja üks olnud veel üle nende. üks olnud juba mitte magaval valvuril kõri kallal...

... Aga selle häirega oli sarnane lugu, et peale laagrijuhi ei ilmunud „massuurikaid“ taltsutama ükski poiss. Nad olid unetaadi- ga nii suurteks sõpradeks saanud...

... No jah — aga kätte me ei saanud kedagi. Kuid kuni hommikuni kuuldi ümber laagri salapäraseid hääli. Hommikul selgus, et muud kahju polnud sündinud, kui mõne külilimitu osa tooreid „tuhleid“ oli ära söö-

dud. Järelejäänud hambajälgede järele tegid velskerid Mägi ja Kuusk kindlaks, et seda kahju olid sünnitanud „inimesed“.(?)

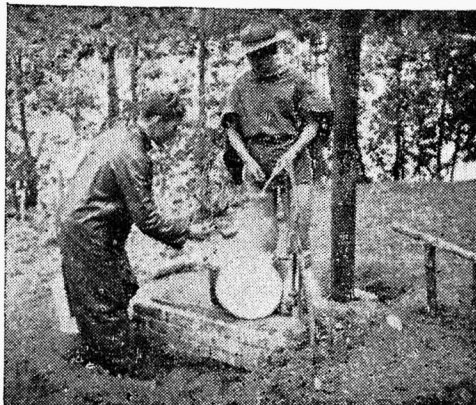
...Kõvemad laulumehed laagris on Tõluste hundud oma juhi Kalju Saare juhtimisel ja esilaulja Vibu laulmisel, kui meie poisid on juba päris häälest ära nagu noored kuked — siis alles lasevad oma registreid valla...

...Laagris kontrolliti telke ja poisse. Kui oli leitud vigu otsatu palju ja laidetud ja õpetatud — siis tõmmati lahti laagri pühima paiga, staabitelgi eesriided ja lubati heita pilku sisse pühasse paika, kuhu „surmanuhtluse ähvardusel“ ei tohtinud peale kolme tõsta ükski surelik oma jalga ja näidata skautidele, missugune laagri telgi sisemus — ei pea mitte olema!

...Meie lahutamatud sõbrad nii sajus kui pääkesepaistes olid — lehmad. Nemad oskasid lugu pidada laagri kasvatavast mõjust poistele ja külastasid meid kõik need päevad usinasti. Ainult korrapidajad ja kokad ei olnud nedega rahul — sest nad külastasid ja olid alati kõõgist huvitatud — kus tegid puhta töö — ja laagrijuht ei suutnud sest kuidagi aru saada — et poisid pole selles süüdi...

...Meid külastas ka malevajuht, Saare ainsam täismaster Harry järele, Henno Tammart. Noh meil oli seda makaronisuppi üle jäänud. Sõi ja kiitis. Lõpuks küsis et, oli see piima või lihasupp. Noh kinnitasime, et ikka lihasupp, ainult, et liha on juba ära näritud pealt. Ja siis ta ütles, et „kena! — nii tehakse igas laagris!“

...Kõik tahavad olla öövalvurid — ka need kõige väiksemad. Kuid mine neid õõsel ajama, siis ei saa keegi jalgu alla. Aga

Laagri kokad oma igapäevases töös

no armu ei anta kellegile. Muudkui välja!...

...Lõkkel oli palju inimesi. Ja kui tuli võitlus Lohe ja Püha Jüri vahel, olid kõigi kaelad sirges vaatamas. No Lohe oli ka tore. Oma esimese võitluse tegi ta läbi minnes sipelgapesast — kus iga poisi põlvede külge neid jatkus. Aga seda ehtsam mõirgamine Lohel oli...

...Poisid said palju nutta laagris. Iga söögi lõpul. Näed toitu on palju veel, aga sisse ei lähe enam. Ainult väike hundu Vibu ütles: „Ennem katkegu vats, kui hüva roog üle jääb!“ ja tõstis veel ühe portsu...

...Ja nii ta meil läks kuni lõpp tuli omakorda!

Eesti Skautide Maleva Vanema käskkiri nr. 2

Tallinnas, 15. sept. 1939. a.

§ 1.

Kinnitan ja avaldan teadmiseks Eesti Skautide Maleva Peastaabi poolt 29. augustil k. a. protokolli nr. 292 vastu võetatud juhendi Eesti Skautide Maleva malevate tegevuse kontrollimiseks käesoleva käskkirja § 2 antud kujul.

§ 2.

JUHEND E S M MALEVATE TEGEVUSE KONTROLLIMISEKS.

1. Malevate kontrollimise eesmärgiks on:

a) Anda E S M Peastaabile ülevaade malevate tegevusest ja elust.

b) Luua lähem side Peastaabi ja malevate vahel.

d) Selgitada malevate üldseisukorda, skautliku töö edukust, skautjuhtide, skautide ja seltskonna suhtumist skautlusesse.

2. Kontrollimise teostamiseks jagatakse E S M nelja piirkonda.

Põhja piirkond.		Ida piirkond.	
Tallinna Maleva		Alutaguse Maleva	
Nõmme	„	Narva	„
Harju	„	Rakvere	„
Tapa	„	Järva	„
Lõuna piirkond.		Lääne piirkond.	
Petseri Maleva		Saare Maleva	
Valga	„	Lääne	„
Võru	„	Sakala	„
Tartu	„	Pärnu	„

3. Malevate tegevuse kontrolli teostavad E S M Vanem või Peastaabi Ülema kirjalikul ettekirjutusel:

1. ESM Peastaabi liikmed või SSL juhatusel liikmed.
2. Peastaabi instruktorigid.

Kirjaliku kontrollimise ettekirjutusega ei varustata ESM Vanem, Peastaabi Ülem ja tema abid.

4. Enne kontrolli alustamist on kontrollija kohustatud esitama kontrollimise ettekirjutuse kontrollitava maleva vanemale või juhile.

5. Kontrollitava maleva vanem või juht on kohustatud kontrollijat abistama, täitma tema korraldusi ja esitama vajalikke materjale.

6. Maleva tegevuse kontrollimisel selgitatakse:

- a) Maleva asjaajamise seisukord.

Kontrollitakse maleva kirjavehetust, dokumente, tegevuse raamatuid, arvepidamist, nimestikke.

- b) Skautide arenemise taset, välimust ja skautlikke teadmisi.

Kontrollitakse vormiriidetust, vormi kandmist, skautide virkust, käitumist ja skautlikke üldteadmisi.

Kontrollimiseks valitakse maleva üldnimestikust 10—15 skauti, kes kontrollija poolt üle vaadatakse ja küsitakse vastaja poolt sooritatud skaudijärgu eksamitules.

- d) Maleva kodu või staabi ruumide seisukorda.

Kontrollija paneb tähele, kas ruumid on puhtad, kas nende eest hoolitsetakse ja kas neid püütakse sisustada skautlikus vaimus; kas ruumid ei ole liiga koormatud, kas kõik maleva allüksused neid kasutavad või mitte. Kui mitte, siis mis põhjusel maleva ruume ei kasuta kõik allüksused.

- e) Maleva üldist esinemist.

Seda kontrollitakse maleva üldkoondusel, millisest on kohustatud osa võtma kõik skautjuhid ja skaudid.

Koondusel kontrollija paneb tähele:

1. Kui palju skaute ilmus koondusele.
2. Skautide puudumise põhjusi rühmade viisi.
3. Vormiriidetuse seisukorda malevas.
4. Maleva üksuste või terve maleva rivilist esinemist.

Kontrollija nõudmisel täidavad kas üksikud rühmad või terve maleva mõningaid ümberrivistusi.

Juhul, kui kontrollijaks on ESM Vanem, SSL Esimees, Peastaabi Ülem või tema abid, lõpetatakse maleva koondus paraadmarsiga. (Kui kohalik olukord seda lubab).

7. Kontrollimisest teatatakse malevale üks nädal enne kontrollija kohale jõudmist.

8. Kontrollimist teostatakse tavaliselt kahe päeva kestel.

1. Esimesel päeval: kutsutakse kokku juhtide nõupidamine (kuni rühma juhini) kontrollija juhtimisel.

2. Kontrollitakse maleva asjaajamist ja valitakse 10—15 skauti kontrollimiseks.

3. Vaadatakse maleva ruumid üle.

Teisel päeval: 1. Maleva koondus.

2. Eelmisel päeval valitud skautide igakülgne kontrollimine.

9. Ühe nädala jooksul peale kontrollimist on kontrollija kohustatud ESM Peastaabi Ülemale esitama kirjaliku aruande kontrolli tulemuste üle. Aruande vorm on vaba, kuid see peab sisaldama selged vastused p. 6 mainitud küsimustele, ühes kontrollija arvamiselega selle üle, kuidas võiks kontrollitud malevas ilmnenuid pahesid kõrvaldada, või milles ja kuidas saaks ESM Peastaap malevat aidata.

N. KANN,
skautmaster.
Eesti Skutide Maleva Vanem,

A. GERING,
skautmaster.
Peastaabi Ülem,

Gaidide nurk

Tallinna gaidid Riias 23.—25.VI

Gaider Kariku ülelugemise järgi oli 22. VI õhtul jaamas meid kokku 17, kellele sai osaks mitte iga lihtsureliku „lõbu“: sõita Tallinnast Riiga kõikides mõeldavates vaguniruumides, mitte aga kupees. Põhjus oli see, et rong oli ülikülluseni täis reisijaid ja seepärast me pidimegi leppima karbikilu enesetundega ja sõiduga vagunikojas, -treppidel, vahekäikudes jne. Kuid lõbus oli sõit üliväga, sest gaidid oskavad ju leida nalja igast olukorrast.

23. juuni hommikul jõudsimme Riiga. Jaamas oli meil vastas Riia gaide koos nende peastaabi sekretäri pr. Lauferiga, kelle käes ilutses imekena suur kimp sügavpunaseid roose. Me aimasime, et lilled on määratud külaliste tervitamiseks ja juhtisime oma juhi, gaider Kariku tähelepanu sellele toredale silmailule, mille omanikuks ta varsti saab. Suur oli üllatus, suurem veel rõõm, kui sõbraliku naeratusega kinnitati igatühe rinda roos. Väga ilus ja kõiki rahuldav tervitamisviis.

Peale öökorterisse asumist ja keha kosutamist algas me päevane programm pärga asetamisega vennastekalmistule, millest võttis osa ka Läti gaidide peavanem. Unustamatu oli hetk, kui sini-vormis eesti tüdrukud sammusid väarikalt aväräl kalmistutel ja hiljem, seistes leegitseva mälestustule ümber, soovisid parimat oma naabreile.

Südamlikud sõnad viis tuul laia maailma, aga lumivalgetest roosidest pärg eesti lindiga jäi silmitsemiseks igale.

Edasi viis tee meid Riia zooologiaaeda, kuhu sõitsime uhkel limusiinil — firma „Chverolet“, mida ametlikult nimetatakse veoautoks ja mis kuulus ühele portselanivabrikule. Ega muidu poleks tabanud meid selline õnn, aga meil oli ju kaasas pr. Laufer, kes nähes, et trammi ootamine võib kesta igaviku,

peatas teel veoauto ja palus meid sõidutada. Üldse peab ütlema, et meie juht pr. Laufer oli tõesti liigutavalt hoolitsev ja haruldase tahtega olla alati meiega. Oleme talle väga tänulikud, sest ilma temata poleks me rännakud olnud pooltki nii huvitavad.

Oleme väga tänulikud ka Läti gaididele, kes võrratu külalislahkusega hoolitsesid meie heaolu eest. Zooloogiaaed oli väga huvitav ja kena. Eriti meeldisid meie rahvale ülitemperament- sed ahvid ja oma vastse kollase „lossi“ ees jalutavad lõvid.

Kui ütles meie Gig, et nüüd on kõigil vaba aeg, siis olid me piigad kadunud nagu välk. Ja nägime neid alles siis, kui suleti kapluste uksed ja meie neiud ilmusid koju koledasti suurte pakkidega ja mõne juures muutub isegi maaniaks.

Õhtul, kui loodele laskus ju päike, sõitsime välja omnibusel linna lähedale Jugla järve ääre jaanipäeva vastu võtma. Lätlased hoiavad veel kõvasti aus vanu rahvakombeid ja pea igaüks hoolitseb selle eest, et tal oleks kodus jaanipäevapärijad, lilled ja jaanitoid. Meid paluti külla jõukasse ja kaunisse talle, kust noorik tuli meile vastu nurmele ja soovitas korjata põllulilli, et seda pärast kombe järgi üle anda perenaisele. Küll oli tore ja kodune me jaaniõhtu ja küll olid toredad jaaniroad, mis meile pakuti! Veel mitu päeva hiljem tundsin suure suurt igatsust Jugla jaanijuustu ja haruldaselt maitsva koduõlle järele, nii väga head olid nad.

Õõsi, kui oli juba päris pime, vaatasime jaanitulesid järve kaldal. Nagu jaanituksikesed vilkusid leegid kõikjal vee ääres, sündides imetlema ennašt ja luues õige jaaniöö meeleolu. Head tuju ja lõputut naeru jätkus meil tagasisõidulgi, vaatamata väsimusele. Siis leidis meie hea Gig, et tema tüdrukute sütitata-

vat naeru ja vallatust ei murra uni ega väsimus, pigemini sunnib erksamakski.

Teisel hommikul sadas vihma ja natuke jahe oli, kui läksime külastama Läti viisaastaku näitust. Nimelt korraldati suurejoonelisi näitusi selle selgitamiseks, kui palju on Läti arenenud 5 aasta jooksul majanduslikul, tehnilisel ja kultuurilisel alal. Näitus, mida me külastasime ülikoolihoones, oli väike osa üldisest väljapanekust, aga sedagi vaadates kulus tunde ja pea läks päris kirjuks kõigest nähtust.

Peale lõunat sõitsime Kemerisse, kus asub Läti uhkeim suvihotell. Tõepoolest kaunis ja silmale meeldiv on valge hii-gelehitis määratute soode, rabade ja metsade keskel. Hotelliruumi näidates mainiti ka, et raamatukogus olevat hulk

eestikeelset kirjandust ja hiljem näidati ruumi, kus olevat kunagi Paul Keres väga edukalt malet mänginud.

Meeldivaks üllatuseks meile oli Eesti konsuli, härra Rostfeldt'i sõbralik tervitus meile ja väike jutuaamine temaga. Härra konsul viibis Kemeris ja silmates Kemeris hotellis eesti gaidi, tuli lahkesti meid tervitama. Tollest hetkest on ka pilt, mis võetud hotellikohvikus.

Jalutasime pargis, et tutvuda ümbrusega ja siis mõned kõvema südamega meist jõid hirmsalõhnalist väävlit sisaldavat tervisevett, mis imbus kihisedes maa seest. No oli ikka vänge lehk küll sellel terviseveel!

Õhtul sõitis osa veel Majorisse, supelranda, kus nad oma isiklike silmadega olid näinud kuulust Martha Eggerth'it, rietatud roosasse õhtukleitiga valge hermeliinjaki. Rahvas ümber ringi olevat vaadanud Eggerthit nagu maailma kaheksandat imet, nii et liiklemise korraldamiseks oli politseinikke valvel.

Oh, juba on viimane päev Lätis! Sõitsime hommikul Siguldasse, et osa saada Läti Šveitsi ilust. Ja tõesti, see on karge põhjamaaine ilu, mis võttis meid seal vastu. Kõrgeid mäed pilvedeni ulatuvate põlispuudega, sügavad orud, sinihõbedane jõgi pajude keskel, maalilised Turaida varemed — see on Sigulda. Pr. Lauferi juhtimisel tutvusime Sigulda lossiga, mida nüüd kasutatakse kirjannikkudekoduna, matkasime teil, ronisime mäenõlvadel ja purretel, kuni tuli tund ärasõiduks. Siis alles tundsimus kahju äraminekust, sest need möödunud paar päeva pakkusid nii palju huvitavat.

Jumalaga jätt pr. Lauferiga, mõned hoogsad eesti laulud veel ja juba me sõitsimegi kodu poole, igapäev meeles mälestusi ja mõtteid naaberriigist.

Gaidid paraadil

Laagrist

Seal oli vaikus, mida kuulasin, seal olid kõikuvad kõrged puud, mida imetlesin ja meri, mida võisin vaadata tundide viisi.

Sel hommikul, kui jõudsin sinna, oli meri vaikne, saates vaid väikesi veerevaid laineid rannaliivale. Ja mets, seegi seisis liikumatu müürina, just nagu oodates, nagu aimates selle elurõõmsa noorpere külastust. Seal oli siis päikest nii palju ja seda valget liiva. Istusime liiva peale ja puhkasime. Seal oli gaidtükid ühine kodupaik. Sinna tahtsime luua kodu, pannes välja omad parimad võimed, kasutades vanu teadmisi ja kogudes uusi.

Ja algaski siis töö. Meie, gaidid, kõik ju armastame tööd, sest on ju viimane see, mis annab inimesele väärtuse. Terve päeva kõlksusid metsas kirved ja kui saabus õhtu, siis kindlalt seisis mändide all valged telkide read ja väsinud gaidid puhkasid omavalmistatud magamisasemetel. Juba esimesel õhtul võisime tunda rõõmu oma loodust, mis oli kasulik nii endale, kui ka teistele.

Esimene päev oli olnud väsitav. Ei saanud ega tahtnudki nagu midagi enam mõelda sel õhtul, kui meri vaikselt laulis unelaulu looduse lastele ja tasa, tasa õõtsusid kõrged männid... Tumedad õõ varjud laotusid üle metsade, üle mere, üle terve maa... Ka kodus on nüüd õhtu, meenus mul, meenus väike majake kilomeetrite tagant... kodulinn, tolmused tänavad... ja siis unnes kõik... rahu oli laagris.

Hommik teine. Ärgates veendun, et ilm on päikesepaisteline, kuid tuuline ja kuidagi eriliselt külm, sest väljast kostub tugev kohin. Ei aima ma, et selle kohina tekitaja on jälle vaid petlik meri, mis korra näitab meile oma üht, korra teist külge. Ja sel kuunal päeval tahtis ta, et imetleksime ta tormiliste murdlainete valgeid harju.

Kõlab äratusvile — tüdrukud tormavad välja telkidest. Hea on joosta paljajalu üle

liivase ranna otse lainetesse. Eriliselt kerge tunne on hinges, kui külm vesi uhub uniseid liikmeid. Tunned, kuus kasvab elurõõm, kasvab rõõm olemasolu pärast. Hea on alustada jälle tööd, on hea kaunistada oma väikest kodu.

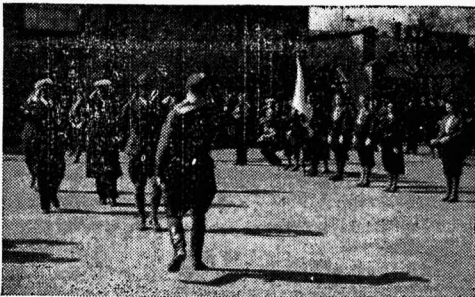
Sel päeval sajab ka vihma. Siis vaikib korraks laagriplatsil see kihav elu ja tüdrukutele varju annavad telgid. Terve telkkond istub siis omas valges kindluses. Palju on siis unistada, kui vihmapiisad krabinal taovad vastu katust ja õhtune hämarus levib ruumis. Siis süvenenud sõprussidemed, kuidagi lähemale asuvad tüdrukud üksteisele.

Vaatlen ühte kaaslastest, kuulan teda, vaatan veel ja veel ja siis tunnen teda. Siis leian temas tema hinge, leian selle elu. Tunnen iseennastki jälle natuke rohkem. Ja valus on mõelda, kuus võisin teha sellele hingele kunagi ülekohut. Sel korral mõistis tema mind paremini kui mina teda ja mäletan, kuidas ta vaid kurvalt naeratas ja siis andestas ja unustas kõik, sest gaid on ju iga teise gaidi õde ja õde see andestab... Tunnen nüüd, et raskem kõigist on kanda süüdistust iseenda vastu, on raske teha etteheiteid ja küsida, miks tegid sa nii.

Unustan siis teised enda ümber. Nii palju, palju on mõelda sest kõigest. Ei kuule enam nende juttu, ei näe ka neid enam. Kõrvus vaid vihma ühetooniline sahin, silme ees tume telgipõrand ja ajudes kellegi kuju, kes seisis veel, minule nii kurval hetkel, minust nii palju kõrgemal...

See on jälle õhtu laagris, on õhtu täis mälestusi ja unistusi...

Nii on need laagripäevad. Täida täpselt kohustusi, anna kaaslastele midagi endast ja võta omaks teistelt kõik, mis väärtuslik ja ilus, et siis seda kasutada ja kunagi jälle anda. Siin näed loodust, seda elu, olemasolu algust, õpid tundma teda ja leiad, et tema on kõik. Siin tunned täiel määral inimese sõltuvust loodusest. Temast võib tek-

Suviselt Tallinna vene skautide aastapäevalt

kida palju ilusat ja silmapilkselt võib ta jälle hävitada kõik. Tema annab meile lugematuid varandusi, kuid valmistab ka raskusi ja hädasid. Ja see ongi üks kaaluvamaid põhjusi, et inimene on hakanud loodust austama on hakanud teda isegi jumaldama.

Tundsin looduse võimu kõige üle sel ööl, kui olin määratud öövalveks, kaitsma seda, mis oma. Sel öhtul, kui päike vereva kettana vajas merde ja nüüd tumedad öö varjud roomasid telkide vahel, olin minagi nende-ga. Ei ainustki tuulepuhangut. Männid seisisid liikumatuina ainult meri täna kohises nagu ähvardades, nagu aimates tulevat. Seisin puu varjul ja vaatasin tumedat lepa-võsastikku. Ei märganudki enne pilvi, kui taevas oli üleni tume ja tulised nooled ristlesid mustal põhjal. Hetkeks terve ilm päevavalge ja siis järgneb kõrvulukustav kär-gatus. Võpatun, vaatan taevast, musta metsa ja merd ja siis jälle taevast. Ikka uuesti ja uuesti kirjutavad välgunoored sa-lasõnu mustasse laotusesse ja jälle see ra-gin, mis paneb värisema õhu. Siis vaikus... ja korraga kahin mändides. Kõrged ladvad kiiguvad ja siis tugeva tuulehoo sunnil painutavad päid ka kõige uhkemad ikka ja jälle. Kummarduvad nemadki looduse vä-gevuse jalge ette.

Langetan minagi pea... Tunnen nüüd, et mina kui inimene, kui loodusest sõltuv, austan seda väge ja armastan tema valit-sejat. Ja tummad palved saadan sel pime-dal suveööl taeva poole, palun temalt kaitset me gaidperele, palun kaitset ka väike-sele kodule seal kaugel, metsade taga. Ja jälle imetlen tuliseid nooli, nende hävitavat mängu. Vaatlen neid seni, kuni lõpeb mu valveaeg ja väsinult heidan pehmele ase-mele. Aga kaua veel sähvivad silme ees pu-nased jooned.

Ruttu kaovad need ilusad suvepäevad. Veel viimast öhtut istume ühise perena koos lõke ümber ja laulame meile nii arm-said laule. Vaatleme leekide tantsu ja loo-juva päikese sätendust mändide latvus. Kuulame lõbusaid lõkkejutte ja unustame siin metsade rüppes terve ilma. Siin tunnen end õnnelikuna, siin vabana. Ja siin lõkke-tule valgusel tunnen ka seda, et kui mul ei oleks kodu, kuhu mind alati oodatakse, siis jääksingi ma siia, kus, pimedal suveöhtul heledad tuleleegid puudutavad ka minu hinge.

Aga lahkuda tuleb, kuigi on kahju. Meie rühm lahkub esimesena. Valus on hävitada seda, mida nii hoolega sai loodud. Aga pea on me telkide asemel jälle vaid tühi koht, samane nagu me hingeski. Raske on mõel-da, et see siin ei ole enam me kodu.

Meid saavad teised. Lahkumisel seisatume tee ääres ja laulame gaidlaulu: „Me-rele ma tahan minna.“ Kuidagi eriliselt tõ-sised on laagrijuhi silmad ja laul merest... See on raske kuulda. Ei, laulda ma ei saa. Pööran selja teistele, surun hambad kokku ja kannatan, et mitte nutta. Ei näe enam merd, sest mets on ees...

Tee ääres heinakuhilad ja kollased ruk-kipõllud. Ülal liuglevad üksikud pilvesaga-rad. On tunne, nagu oleks möödunud kuid sellest, kui läksime sinna. Lõpuks veel hä-marad linna tänavad ja siis — kodus...

Jälle on sügis. Päevad täis tööd ja öhtul, kui istud hämaras toas ja kuuled tuule ta-sast vingumist akna taga, siis meenuvad kuumad suvepäevad, meenub laager. Istun nii kaua, tummalt vahtides pimedusse ja korraga leiän vaid, et mu unistav hing on jälle seal, kus lõpmata kohiseb meri ja lii-guvad kõrged puud...

gaid L. Rannu,
Jõhvist.

Lugejaile!

Käesolev Eesti Skaudi number ilmub kahtsüknumbrina vähendatud kaustas, mis tingitud majanduslikest ja mitmesugustest tehnilistest põhjustest.

Toimetuse palub lugejaid selles lahkesti vabandada. Järgmine number ilmub suu-

rendatud kaustas, kus avaldatakse ka ruu-mi nappusel väljajäänud kaastööd.

Ühtlasi teatame, et järgmise „E. Skaudi“ numbriga muutub ajakirja toimetuse struk-tuur. Toimetusse tuleb juurde uusi ener-gilisi töötajaid. Toimetuse.

VÄLJAANDJA: EESTI SKAUTIDE MALEVA BEASTAAR. Pea- ja vastutavtoimetaja N. KANN. Tegevtoimetaja: L. KÄRSEN. Toimetuse liikmed: V. SUIGUSAAR, E. OTS, A. VAKS, R. KÄRNER, J. RAJALEID, E. KÄRIK. Talitusjuht: A. BEIKEL. Üksiknumbri hind 25 snt. Aastakäik Kr. 2.—. Ilmub, aastas 10 numbrit. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Vene tän. nr. 6 Telef. 476-96. Jooksev arve nr. 180.

Ilmumise kuupäev 20. okt. 1939.

„Edu“ trükk, Tallinn, Vene 16. 1939.

Veel on

käsiraamatutest

**üksikuid eksemplare
skautidele ja gaididele**

p o o l m u i d u :

1)	Skm. H. Michelson,	Skautlikul teel,	Kr. —.90 s.
2)	”	Meeste ridadesse,	” —.90 s.
3)	”	Skaudi käsiraamat,	” —.25 s.
	”	Skautlus	” —.40 s.

Tellida võib autorilt, Tartu, Kreutzvaldi 12.

Skau did — Gaidid!

Tellige ja levitage

meie ainukest ja kauast

h ä ä l e k a n d j a t

„Eesti Skaut’i“

Eesti Skautide Maleva juhtide ja skaudisõprade üleriiklik XIII aastakoosolek.

Tallinnas, 29. ja 30. oktoobril 1939. a.

Pühapäeval, 29. oktoobril 1939. a.

I Kella 10.00—12.30 Aasta koosolekuavaaktus „Estonia“ kontsertsaalis.

Päevakord:

1. Avasõna.
2. Rakendus.
3. Tervitused.
4. Aruanded kohtadelt.
5. Peastaabi aruanne.
6. Aktuse kõne: „Skautlik-
kude organisatsioon, üles-
andeid tänapäeval“.
7. Lõpusõna.

II Kella 17.00—18.30 Skautmasterite Kogu erikoosolek.

Päevakord:

1. Rakendus.
2. Aruanne.
3. Eelarve.
4. Valimised.
5. Päevaküsimused.

III Kella 17.00—18.30 Skaudisõprade Seltside esindajate erikoosolek.

Päevakord:

1. Rakendus.
2. Eelarve koostamise korra
läbirääkimised.
3. Jooksvad küsimused.

Esmaspäeval, 30. oktoobril 1939. a.

I Kella 10.00—13.00 erikoosolekud hindu-, skaut- ja vanemskautjuhtidele.

Päevakord:

1. Rakendus.
2. Aruanded.
3. Tegevuskavad.
4. Skautlikud päevaküsimu-
sed.

II Kella 15.00—16.45 erikoosolekud malevajuhtidele.

Päevakord:

1. Rakendus.
2. Aruanded.
3. Tegevuskavad.
4. Päevaküsimused.

III Kella 15.00—16.45 erikoosolekud meriskautide juhtidele ja üleriigilise
skautjuhtide kursuste lõpetanuile.

Kella 17.00—18.00 lõppkoosolek.

Päevakord:

1. Skautliku töö aktiveeri-
mine (Referaat).
2. Otsuste vastuvõtmine.